

quomodo dii falsi. Quia enim vocari possunt dii, esse autem non possunt, ad tempus vel vocantur. Nam quid eis dicit Propheta, vel quid monet ut eis dicatur? Hæc eis dicitis: Quid? « Dii qui cœlum et terram non fecerunt, » pereant de terra, et de his quæ sub cœlo sunt¹. » Non est iste talis Deus, quoniam Deus noster super omnes deos. Super quos omnes Deos? « Quoniam omnes dii gentium » dæmonia, Dominus autem cœlos fecit². » Ipse est ergo Deus noster, « Hic est Deus noster. » Quousque? « In » æternum et in sæculum sæculi, ipse reget nos in sæ- » cula. » Si Deus noster est, et rex noster est: protegit nos, quia Deus est, ne moriamur; regit nos, quia rex est, ne cadamus. Regendo autem nos non frangit nos; nam quos non regit, frangit. « Reges eos, inquit, in virga fer- » rea, et tanquam vas figuli conteres eos³. » Sed sunt quos non regit: ipsis non parcit, tanquam vas figuli conterens eos. Ab illo ergo optemus regi et liberari: quia « Hic » est Deus noster in æternum, et in sæculum sæculi, et » ipse reget nos in sæcula. »

ENARRATIO I

IN PSALMUM XLVIII.

SERMO I.

De prima parte Psalmi.

I. OMNIA divina eloquia salubria sunt bene intelligentibus; periculosa vero his qui ea volunt ad sui cordis perversitatem detorquere, potius quam suum cor ad eorum

¹ Jerem. x, 11. — ² Psal. xcvi, 5. — ³ Id. ii, 9.

rectitudinem corrigere. Hæc est enim in hominibus magna et usitata perversitas, quia cum debeant vivere ipsi secundum voluntatem Dei, Deum volunt vivere secundum voluntatem suam: et cum ipsi nolunt corrigi, illum volunt depravari; rectum non arbitantes quod ille vult, sed quod ipsi volunt. Solemus autem audire homines murmurantes adversus Deum, quod malis in hac vita bene sit, et laborent boni: quasi ille perversus sit, et nesciat quid agat, aut omnino averterit oculos a rebus humanis, vel securitatem suam perturbari nolit, ut hæc non attendat, quia cum labore ista Deus aut videat aut corrigat. Murmurant ergo homines, qui propterea volunt Deum colere, ut hic illis bene sit, quando viderint eos qui Deum non colunt pollere atque florere felicitate terrena; se autem colentes Deum laborare in angustiis, in necessitatibus, in ærumna, cæterisque difficultatibus mortalitatis humanæ. Contra istam vocem et contra has blasphemias murmurantium, incantat semper sermo divinus, curans a morsu serpentis. Venenati enim cordis est ista sanies, eructans in Deum putorem blasphemiae, et quod pejus est, manus curantis repellens, morsum serpentis non repellens. Hoc dixi, repellit a se cor hominis verbi Dei severitatem, et admittit ad se male suadentis serpentis blanditias. Contra hos ergo cantat sermo divinus, et jam in isto Psalmo loquitur nobis. Ad quem Psalmum intentam ego facerem Sanctitatem Vestram, nisi ipse nos faceret omnes intentos? Nec nos solos, sed totum orbem terrarum. Audite enim quemadmodum cœpit.

II. « Audite hæc omnes gentes¹. » Non ergo vos soli qui hic estis. Nam vox nostra quanta est, ut sic clamemus, ut audiant omnes gentes. Clamavit enim per Apostolos Dominus noster Jesus Christus, clamavit tot linguis

¹ Psal. XLVIII, 2.

quas misit; et videmus hunc Psalmum qui ante non recitabatur nisi in una gente in synagoga Judæorum, recitari per totum orbem terrarum, per omnes Ecclesias, impletumque esse quod hic dictum est: « Audite hæc omnes » gentes. » Ad hoc solum volo intentos facere animos vestros, ne propter laborem corporalem non erigatis animum, terrente vos longitudine Psalmi hujus. Si potuerit, finietur hodie: si non, restabit nobis aliquid in crastinum diem; tamen vos semper intenti estote. Tantum enim audietis, si Dominus voluerit, quantum vos non gravet, sed relevet. « Audite hæc omnes gentes: » unde estis et vos. « Auribus percipite omnes qui habitatis orbem. Hoc iterum videtur repetisse, quasi parum fuerit quod dixit, « Audite. » Quod dico, inquit, « Audite, auribus percipite, » hoc est, nolite transeunter audire. Quid est, « Auribus percipite? » Quod Dominus dicebat: « Qui habet aures audiendi, audiat¹: » cum omnes qui in conspectu ejus erant, utique haberent aures: quas ille aures quærebat nisi cordis, cum diceret: « Qui habet aures audiendi, audiat? » Has et iste Psalmus aures pulsat. « Auribus percipite omnes qui habitatis orbem. » Forte et hic est aliqua distinctio. Non quidem nos coarctare debemus, sed nihil mali est etiam istam explicare sententiam. Forte aliquid distat inter id quod dixit: « Omnes gentes, » et quod dixit: « Omnes qui habitatis orbem. » Significantius enim fortasse voluit nos intelligere quod dixit, « Inhabitabitibus, » ut gentes intelligamus omnes iniquos; habitatores autem orbis omnes justos. Ille enim habitat qui non tenetur: nam qui tenetur, habitatur, non habitat. Quomodo ille possidet quæcumque habet, qui dominus est rerum suarum: dominus autem est, qui non est irretitus cupiditate: qui autem cupiditate tenetur, possessus

¹ Matth. xi, 25.

est, non possessor. Habemus enim quoddam verbum habitatione signatum in Scriptura Dei, ubi ait: « Elegi » abjici in domo Domini magis quam habitare in tabernaculis peccatorum¹. » Quid enim, si abjiceris in domo Domini, non ibi habitas? Noluit significare habitationem, nisi in eis qui regunt, et tenent, et dominantur, et gubernant: qui autem contemnantur, non quasi habitant, sed subjecti sunt. Ita autem dixit: Subditus volo esse in domo Dei magis quam regnare in tabernaculis peccatorum. Itaque si est aliqua distinctio inter « Omnes gentes, » et « Habitatores orbis, » sicut est distinctio inter « Audite, » et « Auribus percipite, » hoc quidem videtur repetisse, sed tamen aliud est, quod sane voluit significare; quia ista eloquia audituri erant, non solum peccatores et impii, sed et justi. Permixture modo audiunt omnes: sed cum ventum fuerit ad reddendam rationem, separabuntur qui sine causa audierunt, ab illis qui auribus perceperunt. Audiant ergo et peccatores: « Audite hæc omnes gentes. » Audiant et justi, qui non sine causa audierunt, et regunt potius terram, quam reguntur a terra: « Auribus percipite omnes qui habitatis orbem. »

III. Et iterum dicit: « Quique terrigenæ et filii hominum². » Quod ait, « Terrigenæ, » ad peccatores retulit; quod ait: « Filii hominum, » ad fideles et justos. Videtis ergo, quia servatur ista distinctio. Qui sunt ergo « Terrigenæ? » Filii terræ. Qui sunt filii terræ? Qui hæreditates terrenas requirunt. Qui sunt « Filii hominum? » Qui pertinent ad filium hominis. Aliquando jam ista distinxi-mus Sanctitati Vestræ, et invenimus quia Adam homo erat, filius hominis non erat; Christus autem filius hominis erat, et Deus erat³. Quicumque enim pertinent ad

¹ Psal. lxxxiii, 11. — ² Id. xlviii, 3. — ³ In Enarratione Psalmi viii, n. 10.

Adam, « Terrigenæ : » quicumque pertinent ad Christum, « Filii hominum. » Omnes tamen audiant, ego nulli subtraho sermonem meum. Terrigena est, audiat propter iudicium : filius hominis est, audiat propter regnum. « Simul » in unum dives et pauper. » Iterum ipsa sunt repetita. Quod ait : « Dives, » ad terrigenas pertinet ; quod ait, « Pauper, ad filios hominum. Divites intellige superbos, pauperes humiles. Habeat multas facultates pecuniarum, si in eis non extollitur, pauper est : non habeat aliquid, et cupiat et infletur, inter divites et reprobos eum deputat Deus. Et divites et pauperes in corde interrogat Deus, non in arca et domo. Nonne pauperes sunt qui accipiunt mandatum Apostoli, dicentis Timotheo, « Præcipe divi- » tibus hujus sæculi non superbe sapere ¹? » Quomodo eos qui divites erant fecit pauperes? Tulit illis quare quærentur divitiæ. Nemo enim vult esse dives, nisi ut infletur inter eos inter quos vivit, et superior illis videatur. Cum autem dixit, non superbe sapere, æquales eos fecit non habentibus ; ut fortassis pauculis nummis mendicus plus extollatur, quam ille dives qui audit Apostolum dicentem : « Præcipe divitibus hujus sæculi non superbe sa- » pere. » Unde non superbe sapere? Si faciant quod sequitur, « Neque sperare in incerto divitiarum, sed in Deo » vivo, qui præstat nobis omnia abundanter ad fruendum ². » Non dixit, qui præstat illis ; sed, « Qui præstat nobis. » Numquid ipse Paulus non habebat divitias? Habebat plane. Quas divitias? De quibus dicit alio loco Scriptura : « Fideli homini mundus totus divitiarum est ³. » Audi et ipsum confitentem : « Quasi nihil habentes, et » omnia possidentes ⁴. » Qui vult ergo esse dives, non hæreat parti, et totum possidebit : illi inhæreat qui totum creavit. « Simul in unum dives et pauper. » Dicit in alio

¹ 1 Tim. vi, 17. — ² Ibid. — ³ Prov. xvii, 6, juxta lxx. — ⁴ 2 Cor. vi, 10.

Psalmo : « Edent pauperes, et saturabuntur. » Quomodo commendavit pauperes? « Edent pauperes, et saturabuntur. » Quid edunt? Quod sciunt fideles. Quomodo saturabuntur? Imitando passionem Domini sui, et non sine causa accipiendo pretium suum. « Edent pauperes, et » saturabuntur, et laudabunt Dominum, qui requirunt » eum ¹. » Divites quid? Etiam ipsi edunt. Sed quomodo edunt? « Manducaverunt et adoraverunt omnes divites » terræ ². » Non dixit, « Manducaverunt, et saturati sunt ; » sed, Manducaverunt, et adoraverunt. » Adorant quidem Deum, sed humanitatem nolunt exhibere fraternam. Manducant illi, et adorant ; manducant isti et saturantur : tamen omnes manducant. Exigitur de manducante quod manducat ; non prohibeatur manducare a dispensatore, sed moneatur timere exactorem. Audiant ergo ista peccatores et justi, gentes et qui habitant orbem, « Terrigenæ et filii hominum, simul in unum dives et » pauper : » non divisi, non separati. Tempus messis hoc faciet, manus ventilatoris hoc poterit ³. Nunc simul in unum audiant dives et pauper, simul in unum pascantur hœdi et agni, donec veniat, qui segreget alios ad dexteram, alios ad sinistram ⁴. Simul in unum audiant docentem, ne segregati ab invicem audiant judicantem.

IV. Et quid est quod nunc audituri sunt? « Os meum » loquetur sapientiam, et meditatio cordis mei intelligentiam ⁵. » Et hæc repetita potius, ne forte cum dixisset : « Os meum, » intelligeres eum tibi loqui, qui in labiis haberet sapientiam. Multi enim habent in labiis, et non habent in corde, de quibus dicit Scriptura : « Populus » iste labiis me honorat, cor autem eorum longe est a » me ⁶. » Quid ergo ait ille qui tibi loquitur? qui cum

¹ Psal. xxi, 27. — ² Ibid. 30. — ³ Matth. iii, 12. — ⁴ Id. xxv, 32, 33. — ⁵ Psal. xlviii, 4. — ⁶ Isai xxix, 13.

dixerit, « Os meum loquetur sapientiam, » ut intelligas quia illud quod ex ore funditur, de vena cordis emanat, intulit, « Et meditatio cordis mei intelligentiam. »

V. Inclinabo in parabolam aurem meam, aperiam in » psalterio propositionem meam¹. » Quis est hic, cujus meditatio cordis loquitur intelligentiam, ut non sit in sola superficie labiorum, sed hominis interiora possideat? Quis est iste qui audit, et sic loquitur? Multi enim loquuntur quod non audiunt. Qui sunt qui loquuntur quod non audiunt? Qui non faciunt quæ dicunt: quales dicit Dominus Pharisæos sedere super cathedram Moysi. Voluit tibi loqui in cathedra Moysi, per eos qui ea loquuntur, et non faciunt; et tibi securitatem Dominus voluit dare. Nolite timere, « Quæ dicunt, inquit, facite, quæ autem faciunt nolite » facere; dicunt enim, et non faciunt². » Non audiunt quod dicunt. Qui vero faciunt, et sic dicunt, audiunt quod dicunt: et ideo fructuose dicunt, quia audiunt. Qui ergo dictor et non auditor est, alteri prodest, sibi non prodest. Iste ergo qui et auditor volebat esse et dictor, qui tibi loquitur, antequam diceret: « Aperiam in psalterio » propositionem meam, » quod est jam loqui per corpus, sic enim utitur anima corpore, quomodo utitur citharista psalterio, dixit: « Inclinabo in parabolam aurem meam. » Antequam loquar tibi, inquit, per corpus, antequam psalterium sonet, primo ego, « Inclinabo in parabolam aurem meam, » id est, audiam quid tibi dicam. « Et quare, » « In parabolam? Quia videmus nunc per speculum in ænigmate³, » sicut dicit Apostolus: « Quandiu sumus in » hoc corpore, peregrinamur a Domino⁴. » Quia nondum est illa visio nostra facie ad faciem, ubi jam non sint parabolæ, ubi jam non sint ænigmata et similitudines. Quidquid modo intelligimus, per ænigmata conspiciamus.

¹ Psal. XLVIII, 5. — ² Matth. XXIII, 2, 3. — ³ I Cor. XIII, 12. — ⁴ 2 Cor. V, 6.

Ænigma est obscura parabola quæ difficile intelligitur. Quantumvis excolat homo cor suum, et ad interiora intelligenda refugiat, quandiu per corruptibilitatem carnis hujus videmus, ex parte videmus. Assumpta autem incorruptione, in resurrectione mortuorum, cum apparuerit Filius hominis judicaturus vivos et mortuos, tunc videbitur Filius hominis, qui primo judicatus est, judicans, discernens malos a bonis, ponens malos a sinistris, bonos a dextris. Videbunt illum et boni et mali, sed malis dicet: « Ite in ignem æternum: » bonis autem dicet: « Venite, » benedicti Patris mei, percipite regnum. Abibunt mali » in ambustionem æternam, justi autem in vitam æternam¹; » et ibi erit illa visio facie ad faciem, qua illi non sunt digni. Attendite quid dicam. Filium enim hominis sicut hic, cum esset adhuc judicandus, et mali viderunt, et boni: (viderunt enim Apostoli, qui secuti sunt, viderunt Judæi, qui crucifixerunt:) sic cum venerit judicaturus, et boni illum videbunt et mali: boni ut percipiant mercedem, quia secuti sunt; mali ut percipiant poenam, quia crucifixerunt. Soli ergo illi damnabuntur, qui crucifixerunt? Audeo dicere, soli. Ergo nos, inquit peccatores hujus temporis, securi sumus. Si non animum interrogat Deus, securi estis. Quid est quod dixi? Intelligat Charitas Vestra, ne hoc dicant in judicio Dei, quia non intellexerunt. Judæi quia viderunt Christum, crucifixerunt; tu quia non vides Christum, verbo ipsius resistis. Qui verbo resistis, carnem non crucifigeres si videres? Contempsit Judæus in ligno pendentem, contemnis tu in cœlo sedentem. Ergo viderunt eum ambo genera, dum hic esset: ambo genera videbunt, et cum venerit. Filius enim hominis veniet, ut judicet; quia Filius hominis venit, ut judicaretur. Ideo quia Pater non est incarnatus,

¹ Matth. XXV, 33-46.

Pater non est passus, et per Filium hominis iudicat, sicut ipse dixit in Evangelio : « Pater non iudicat quemquam , » sed omne iudicium dedit Filio : » secutus paulo post ait : « Et dedit ei potestatem iudicii faciendi, quoniam » Filius hominis est¹. » Secundum enim quod Filius Dei est, Verbum semper cum Patre ; et quia semper cum Patre, cum Patre semper iudicat : secundum autem quod Filius hominis est, et iudicatus est, et iudicaturus est. Quomodo autem visus est ab eis qui crediderunt, et ab eis qui crucifixerunt, quando iudicatus est ; sic videbitur, cum coeperit esse iudex, et ab eis quos damnabit, et ab eis quos coronabit. Visionem autem illam Divinitatis, quam promisit dilectoribus suis, quando ait : « Qui diligit me, diligetur a Patre » meo : et qui diligit me, mandata mea custodit, et ego diligam eum, et ostendam me ipsum illi² : » jam impii non videbunt. Ista demonstratio quodam modo familiaris est ; suis illam servat, non illam ostendit impiis. Qualis est ipsa visio ? Qualis Christus ? Æqualis Patri. Qualis est Christus ? « In principio erat Verbum, et Verbum erat » apud Deum, et Deus erat Verbum³. » Huic visioni suspiramus modo, et gemimus quandiu peregrini sumus ; huic visioni in fine reddemur, hanc visionem modo in ænigmate videmus⁴. Si ergo in ænigmate videmus, inclinemus in parabolam aurem nostram, et sic aperiamus in psalterio propositionem nostram : audiamus quod dicimus, faciamus quod præcipimus.

VI. Et quid dixit ? « Utquid timebo in die mala ? Iniquitas calcanei mei circumdabit me⁵. » Cœpit obscurus, « Utquid timebo, inquit, in die mala ? Iniquitas » calcanei mei circumdabit me. » Magis ergo debet timere, si iniquitas calcanei ejus circumdabit eum. Non enim ti-

¹ Joan. v, 22, et 27. — ² Id. xiv, 21. — ³ Id. i, 1. — ⁴ I Cor. xiii, 12. — ⁵ Psal. xlviii, 6.

meat, inquit, homo, quod non habet in potestate devitare. Verbi gratia, qui timet mortem, quid facturus est, ut non moriatur ? Dicat mihi qua evadat quod debet Adam, qui natus est ex Adam. Sed cogitet quia natus est ex Adam, et secutus est Christum, et oportet eum solvere quod debet Adam, et consequi quod promisit Christus. Qui ergo timet mortem, non est qua evadat : qui autem timet damnationem quam audient impii, « Ite in ignem » æternum, » est qua evadat. Non ergo timeat. Utquid enim timeat ? Iniquitas calcanei ipsius illum circumdatura est ? Si ergo vitet iniquitatem calcanei sui, et ambulet per vias Dei, non perveniet ad diem malam : dies mala, dies novissima, non erit illi mala. Etenim dies novissima mala erit quibusdam, bona erit quibusdam. Numquid mala erit illis quibus dicetur : « Venite, benedicti Patris mei, percipite regnum¹ ? » Sed mala erit illis quibus dicetur : « Ite in ignem æternum. » Quod si iniquitas calcanei sui circumdabit eum, utquid ergo timet in die mala ? Modo cum vivunt provideant sibi, tollant iniquitatem a calcaneo suo : ambulent illam viam, ambulent per viam de qua ipse dixit : « Ego sum via, et veritas, et vita² : » et non timeant in die mala, quia dat illis securitatem, qui factus est via. « Utquid timebo in die mala ? Iniquitas » calcanei mei circumdabit me. » Ergo vitent iniquitatem calcanei sui. In calcaneo quisque labitur. Intendat Charitas Vestra. A Deo quid dictum est serpenti ? « Ipsa » tuum observabit caput, et tu ejus observabis calcaneum³. » Diabolus calcaneum tuum observat, quando labaris, ut dejiciat te. Ille observat calcaneum tuum, tu observa caput illius. Quod est caput illius ? Initium malæ suggestionis. Quando incipit mala suggerere, tunc repelle antequam surgat delectatio, et sequatur consensus ; et

¹ Matth. xxv, 34-41. — ² Joan. xiv, 6. — ³ Gen. iii, 15.

tunc vitabis caput ejus, et non apprehendet ille calcaneum tuum. Quare autem Evæ hoc dixit? Quia per carnem labitur homo. Eva nobis interior caro nostra est. « Qui diligit, inquit, uxorem suam, se ipsum diligit¹. » Quid est, « Se ipsum? » Sequitur, et dicit, « Nemo enim unquam carnem suam odio habuit². » Quia ergo quomodo illum hominem Adam per Evam supplantavit³, sic diabolus per carnem vult nos supplantare; præceptum est Evæ ut observet caput diaboli, quia diabolus calcaneum ipsius observat. Si ergo iniquitas calcanei circumdabit nos, ut quid timemus in die mala, cum conversi ad Christum habeamus in potestate ut non faciamus iniquitatem, et non erit quod nos circumdet, et gaudebimus in die novissima, non plangemus?

VII. Qui sunt autem quos circumdabit iniquitas calcanei? « Qui confidunt in virtute sua, et in abundantia divitiarum suarum gloriuntur⁴. » Ergo vitabo ista, et non iniquitas calcanei mei circumdabit me. Quid est vitare ista? Non confidamus in virtute nostra, non gloriemur in abundantia divitiarum nostrarum; sed gloriemur in eo, qui nobis promisit humilibus altitudinem, et minatus est elatis damnationem; et non nos iniquitas calcanei circumdabit. « Qui confidunt in virtute sua, et in abundantia divitiarum suarum gloriuntur. »

VIII. Sunt qui præsumunt in amicis suis; alii præsumunt in virtute sua, alii in divitiis. Ista est præsumptio generis humani, non præsumptio in Deo. Dixit de virtute, dixit de divitiis, dicit de amicis: « Frater non redimit, redimet homo⁵? » Expectas ut homo te redimat ab ira ventura? Si te frater non redimit, homo te redempturus est? Quis est frater qui si non redemerit,

¹ Ephes. v, 28. — ² Ibid. 29. — ³ Gen. iii, 6. — ⁴ Psal. XLVIII, 7. — ⁵ Ibid. 8.

nullus homo redempturus est? Qui post resurrectionem dixit: « Vade, dic fratribus meis¹. » Frater noster voluit esse: et cum Deo dicimus, « Pater noster, » hoc manifestatur in nobis. Qui enim dicit Deo, « Pater noster; » Christo dicit, frater. Ergo qui patrem Deum, et fratrem habet Christum, non timeat in die mala. Non enim eum circumdabit iniquitas calcanei ejus; quia non præsumit de virtute sua, nec in abundantia divitiarum suarum gloriatur, nec de amicis suis potentibus se jactat. In illo ergo præsumat, qui propter illum mortuus est, ut ille non in sempiternum moreretur; qui propter illum humiliatus est, ut ille exaltaretur; qui quæsitivum impium, ut a fideli quæreretur. Ergo si ipse non redimit, homo redempturus est? Aliquis homo redimet, si Filius hominis non redimit? Si Christus non redimit, Adam redimet? « Frater non redimit, redimet homo? »

IX. « Non dabit Deo depropitiationem suam, et pretium redemptionis animæ suæ². » Ille confidit in virtute sua, et in abundantia divitiarum suarum gloriatur, qui « Non dabit Deo depropitiationem suam; » id est, placationem, qua flectat Deum pro peccatis: Nec pretium redemptionis animæ suæ, » qui præsumit de virtute sua, et de amicis, et de divitiis suis. Qui sunt autem qui dant pretium redemptionis animæ suæ? Quibus ait Dominus, « Facite vobis amicos de mammona iniquitatis, ut et ipsi recipiant vos in tabernacula æterna³. » Illi dant pretium redemptionis animæ suæ, qui non cessant eleemosynas facere. Adeo illos quos monet per Timotheum Apostolus, noluit esse superbos, ne in abundantia divitiarum suarum gloriarentur: denique quod possidebant, noluit apud illos veterascere; sed aliquid ex eo fieri, ut esset pretium redemptionis animæ eorum. Ait enim: « Divitibus hujus

¹ Matth. XXVIII, 10. — ² Psal. XLVIII, 9. — ³ Luc. XVI, 9.